

інтуїтивних, які забезпечують сприйняття значущої інформації та її переробку в управлінські рішення та дії.

Отже, проведений теоретичний аналіз діяльності територіальних підрозділів Експертної служби МВС України (НДЕКЦ в областях), завдань і функціональних повноважень керівників структурних підрозділів (завідувачів секторів та відділів), а також аналіз психологічної літератури з проблем управлінської компетентності, організації професійної підготовки працівників та основ управління, дає нам можливість стверджувати, що має бути організована система не суто професійної, а професійно-психологічної підготовки керівного складу.

Список бібліографічних посилань

1. Мартенко О. Л., Ручка В. В. Значення професійно-психологічної підготовки у формуванні психологічної готовності до оперативно-службової діяльності // Актуальні проблеми юридичної психології: тези доп. III Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ, 25 квіт. 2014 р.). Київ: Нац. акад. внутр. справ, 2014. С. 212–215.

2. Бродовська В. Й., Грушевський В. О., Патрик І. П. Тлумачний російсько-український словник психологічних термінів: словник Київ: Професіонал, 2007. 512 с.

3. Судовий експерт: психологічні аспекти практичної діяльності: метод. посіб. Київ: Держ. наук.-дослід. експерт.-криміналіст. центр МВС України/авт.-упоряд.: С. О. Шевцов, С. М. Лозова. Київ, 2011. 332 с.

Отримано 07.03.2017

УДК 343.159

Лариса Олександрівна ШЕВЧЕНКО,

доцент кафедри соціології та психології

факультету № 6 (права та масових комунікацій)

Харківського національного університету внутрішніх справ,

кандидат психологічних наук, доцент

ПСИХОЛОГО-ПРОФЕСІЙНІ ЧИННИКИ ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЙНИМ ПРОЯВАМ У ПОЛІЦІЇ

Представлено результати вивчення загальних психолого-професійних чинників запобігання корупційним проявам у поліції. Зазначено правопорушення, що створюють умови для виникнення корупції в поліцейському професійному середовищі.

Протидія корупційним проявам у суспільстві є важливим та актуальним завданням, оскільки корупція являє безпосередню загрозу національній безпеці, перешкоджає розвитку в нашій країні інститутів демократії та громадянського суспільства, утруднює реалізації громадянами своїх конституційних прав у сфері освіти, охорони

здоров'я, соціального забезпечення, майнових відносин. Корупція в діяльності поліції сприяє розвитку організованої злочинності, створює умови для розвитку осередків екстремізму і тероризму, гальмує державно-правові реформи, які в даний час проводяться в нашій країні. Майже півтора роки працює Національна поліція України – центральний орган виконавчої влади, який служить суспільству шляхом забезпечення охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку. Дотримання законності, запобігання і протидія корупційним проявам серед особового складу були проголошені одним з основних пріоритетів діяльності поліції [1].

Аналізуючи досвід спеціальних досліджень в області протидії корупції, такі автори як: М. С. Желєзняк, М. В. Костенніков, А. Д. Сафронов виділили цілий ряд правопорушень, що створюють умови для виникнення корупції в поліцейській середовищі:

- використання свого статусу, а також заснованих на ньому авторитету і можливостей для втручання в діяльність інших державних і недержавних органів;

- надання не передбаченого законодавством або необґрунтованого переваги фізичним або юридичним особам під час підготовки і прийняття рішень по різного роду питань, що входять в компетенцію співробітника ОВС;

- участь в якості повірених або представників третіх осіб у справах органу, в якому даний співробітник перебуває на службі, або у справах органів, підпорядкованих співробітнику, або у справах органів, діяльність яких контролюються (або перевіряється) співробітниками ОВС.

- використання співробітниками ОВС в особистих або групових інтересах службової та іншої інформації, отриманої при виконанні службових повноважень;

- порушення встановленого законами та іншими нормативно-правовими актами порядку прийняття і розгляду заяв, скарг, звернень фізичних та юридичних осіб;

- необґрунтована відмова фізичним та юридичним особам в інформації, надання якої передбачено федеральними законами та іншими нормативними правовими актами, а також передача недостовірної або неповної інформації або затягування її подання;

- вимога від фізичних та юридичних осіб інформації, надання якої цими особами не передбачено законами та іншими нормативно-правовими актами;

- незаконне або необґрунтоване створення перешкод фізичним і юридичним особам в реалізації їх прав і законних інтересів [2].

З метою подолання у професійному середовищі поліцейських корупційних проявів прийнято Антикорупційну програму Національної

поліції, яку затверджено наказом Національної поліції України від 22.03.2016 за № 231. Її головними завданнями є: створення ефективної системи запобігання і протидії корупції в апараті Національної поліції, територіальних (у тому числі міжрегіональних) органах та подальше впровадження механізмів прозорості, доброчесності, зниження корупційних ризиків в діяльності Національної поліції України та підвищення рівня довіри громадян [3]. До професійних чинників запобігання корупційним проявам у поліції можна віднести такі кроки, зокрема:

- проведення повномасштабної переатестації працівників, метою якої є якісне оновлення особового складу, очищення поліції від випадкових людей, які згідно з їх професійними, психологічними, фізичними і моральними якостями не повинні працювати в поліції;

- втілення нової ідеології відносин з населенням, що ґрунтуватиметься на принципах верховенства права і пріоритетності інтересів людини, а також відхід від старої моделі роботи правоохоронних органів, яка базувалась на формуванні високих статистичних показників діяльності;

- створення ефективної концепції діяльності підрозділів внутрішньої безпеки, відповідно до якої основними завданнями цього підрозділу визначено: моніторинг ризиків і загроз у поліцейській діяльності, контроль за дотриманням законності працівниками поліції, забезпечення зв'язків апарату Національної поліції з громадськістю, наприклад, цілодобове функціонування «гарячої лінії».

Психологічними чинниками запобігання корупційним проявам у поліції має стати ретельне психологічне вивчення особистості, яка має намір працювати в поліції. До важливих чинників професійно-психологічного добору слід віднести структуру ціннісно-орієнтаційної сфери, особливості мотивації, правосвідомість поліцейського. У дослідженнях Ю. П. Поваренкова, О. Є. Гуменюк, О. П. Єрмолаєвої, О. Р. Фонарьова та інших висвітлено, що існує зв'язок між людиною та професією: професія змінює людину, її свідомість, втім, людина опановуючи професію, розвиваючись, здатна змінювати характер своєї професійної діяльності. Досліджуючи іноземний досвід щодо корупції на прикладі США, Г. Х. Яворська визначає основними завданнями запобігання корупції становлення фахівця-правоохоронця, усвідомлення їм своєї допоміжної ролі у системі правових відносин, формування орієнтації на захист прав і свобод пересічного громадянина.

Таким чином, можна припустити, що корупційні прояви в поліції мають складну структуру, тому запобігання їм має носити комплексний характер.

Список бібліографічних посилань

1. Про Національну поліцію: закон України від 12.05.2015. *Відомості Верховної Ради України*. 2015 № 40–41. Ст. 379.
2. Костенников М. В. К вопросу о противодействии коррупции в полиции. *Юридические исследования*. 2013. № 12. С. 66–73.
3. Антикорупційна програма Національної поліції України на 2016 рік: затв. наказом Нац. поліції України від 22.03.2016 № 231 // МВС України: офіц. сайт. URL: <https://www.npu.gov.ua/mvs/doccatalog/document?id=1869939> (дата звернення: 05.03.2017).

Отримано 06.03.2017

УДК 159.9.072.43

Алла Андріївна ШИЛІНА,

доцент кафедри соціології та психології

факультету № 6 (права та масових комунікацій)

Харківського національного університету внутрішніх справ,

кандидат психологічних наук, доцент;

ORCID: <http://orcid.org/0000-0001-7377-0776>

СПЕЦИФІКА ТОЛЕРАНТНОСТІ ДО НЕВИЗНАЧЕНОСТІ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ

Розглянуто деякі аспекти толерантності до невизначеності поліцейських. Статистично достовірна відмінність в групах досліджуваних поліцейських була виявлена за такими показниками толерантності до невизначеності, як відношення до новизни, перевага невизначеності, толерантність до невизначеності та загальний бал толерантності до невизначеності.

Відношенню до невизначеності є регулятором поведінки особистості у відповідних ситуаціях. Толерантність до невизначеності передбачає наявність таких психічних властивостей особистості, які дозволяють їй відносно легко долати напруженість, що виникає в зв'язку з очікуванням постійної новизни, змін. Дослідження співвідношення толерантності до невизначеності з іншими психологічними явищами ведуться по ряду напрямків. Зокрема, вивчається співвідношення між толерантністю до невизначеності і мотивацією досягнення і уникнення невдач, перфекціонізмом [3], готовністю особистості до змін, впливом толерантності до невизначеності на вибір копінг-стратегій поведінки, успішністю навчальної діяльності толерантністю до невизначеності як фактором готовності до ризику, формуванням образу світу [2], креативністю та інтелектом тощо.

Як зазначає К. Stoycheva, введення в апарат психології поняття «толерантність до невизначеності» пов'язане з необхідністю пояснення особливостей поведінки особистості в невизначених, багатозначних